

मालिका गाउँपालिका

शिक्षक दरबन्दी (मिलान तथा व्यवस्थापन) कार्यविधि २०७७

कार्यपालिकाबाट पारित मिति: २०७७।०३।०७

प्रस्तावना: श्री शिक्षा तथा मानव स्रोत विकास केन्द्र र श्री शिक्षा विकास तथा समन्वय इकाइले स्थानीय तहगत र विद्यालयगत रूपमा उपलब्ध गराएको प्राथमिक, निम्न माध्यमिक र माध्यमिक तहका शिक्षक दरबन्दी तथा राहत अनुदान कोटा लाई शिक्षा ऐन, २०२८ को दफा ११ को उपदफा (५) को खण्ड (च) बमोजिमको दरबन्दी मिलान गर्न मालिका गाउँपालिका गाउँकार्यपालिकाको मिति २०७७।०१।१२ गतेको निर्णयानुसार शिक्षक दरबन्दी तथा व्यवस्थापन कार्यसमिति गठन गरी उक्त कार्यसमितिले तयार गरेको कार्यविधिका आधारमा आफ्नो तहको लागि यकीन भएको शिक्षक दरबन्दी मिलान तथा व्यवस्थापन गर्ने भनी भएको निर्णयलाई प्रक्रियागत रूपमा सरल, सहज र पारदर्शी ढङ्गबाट कार्यान्वयन गर्न तथा सामुदायिक विद्यालयको शैक्षिक गुणस्तर गर्न वाञ्छनीय भएकोले, मालिका गाउँपालिकाले यो कार्यविधि बनाई लागू गरेको छ ।

परिच्छेद-१

प्रारम्भिक

१. संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ: (१) यस कार्यविधिको नाम: शिक्षक दरबन्दी (मिलान तथा व्यवस्थापन) कार्यविधि, २०७७ रहेको छ ।

(२) यो कार्यविधि गाउँ कार्यपालिकाबाट स्वीकृत भएको मितिदेखि प्रारम्भ हुनेछ ।

२. परिभाषा: विषय वा प्रसंगले अर्को अर्थ नलागेमा यस कार्यविधिमा:-

- (क) "ऐन" भन्नाले शिक्षा ऐन, २०२८ सम्झनुपर्छ ।
- (ख) "नियमावली" भन्नाले शिक्षा नियमावली, २०५९ सम्झनुपर्छ ।
- (ग) "मन्त्रालय" भन्नाले शिक्षा विज्ञान तथा प्रविधि मन्त्रालय सम्झनुपर्छ ।
- (घ) "केन्द्र" भन्नाले शिक्षा तथा मानव स्रोत विकास केन्द्र सम्झनुपर्छ ।
- (ङ) "प्रदेश मन्त्रालय" भन्नाले प्रदेश सरकार अन्तर्गतको शिक्षा हेर्ने मन्त्रालय सम्झनुपर्छ ।
- (च) "इकाई" भन्नाले शिक्षा विकास तथा समन्वय इकाईको प्रमुख सम्झनुपर्छ ।
- (झ) "गाउँपालिका" भन्नाले मालिका गाउँपालिका सम्झनुपर्छ ।
- (ज) "कार्यसमिति" भन्नाले शिक्षक दरबन्दी मिलान तथा व्यवस्थापन गर्ने प्रयोजनका लागि गठित समिति लाई सम्झनुपर्छ ।
- (ट) "विद्यालय" भन्नाले प्रचलित कानून बमोजिम अनुमति वा सञ्चालनमा रहेको सामुदायिक विद्यालयलाई सम्झनुपर्छ ।
- (ठ) "दरबन्दी" भन्नाले सामुदायिक विद्यालयमा नेपाल सरकारबाट प्राप्त भएको स्वीकृत दरबन्दी सम्झनुपर्छ र सो शब्दले गाउँपालिकाबाट सिर्जित मा वि, निमावि, प्रा वि तथा बालविकास दरबन्दीलाई समेत जनाउँछ ।
- (ड) "प्रधानाध्यापक" भन्नाले सामुदायिक विद्यालयको प्रधानाध्यापक वा प्रधानाध्यापकको जिम्मेवारी लिएको शिक्षक सम्झनुपर्छ ।

परिच्छेद-२

शिक्षक दरबन्दी मिलान तथा व्यवस्थापन सम्बन्धी व्यवस्था

३. शिक्षक दरबन्दी मिलान: शिक्षक दरबन्दी मिलान देहायको आधारमा गरिनेछ:

(क) नियमावलीले पहाडको लागि कायम गरेको शिक्षक विद्यार्थी अनुपात र सो नियमावलीको अनुसूची-

- १२ मा उल्लेख भएको विद्यालयमा रहनुपर्ने दरबन्दीको आधारमा शैक्षिक सत्र २०७६ सम्म
- (ख) अनलाईन प्रणालीबाट भरिएको शैक्षिक तथ्याङ्क तथा विद्यालयको विद्यार्थी सङ्ख्या र गाउँपालिकाको शिक्षकको मौजुदा अवस्था एवम् आवश्यकता पहिचानको आधारको रूपमा लिने ।
- (ग) शिक्षक दरबन्दी मिलान तथा व्यवस्थापन गर्दा साबिकमा रहेका पूर्व प्राथमिक तह, प्राथमिक तह (कक्षा १ देखि ५ सम्म) निम्न माध्यमिक तह (कक्षा ६ देखि ८ सम्म), माध्यमिक तह (कक्षा ९ र १०) र उच्च माध्यमिक तह (कक्षा ११ र १२) लाई आधारका रूपमा लिने ।
- (घ) शिक्षक दरबन्दी मिलान तथा व्यवस्थापन गर्दा नेपाल सरकारले विद्यालयलाई उपलब्ध गराएको प्राथमिक, निम्न माध्यमिक, माध्यमिक र उच्च माध्यमिक तहको दरबन्दी, राहत अनुदान समेतलाई गणना गर्ने ।
- (ङ) गाउँपालिकाका कुनै विद्यालयमा विद्यार्थी संख्याको अनुपातमा शिक्षक संख्या बढी भएकोमा शिक्षक दरबन्दी मिलान कार्यबाट पुल दरबन्दीलाई व्यवस्थापन गर्ने ।

परिच्छेद-३

पुलमा रहेको दरबन्दी व्यवस्थापन

४. पुल दरबन्दी सम्बन्धी व्यवस्था: दफा ३ बमोजिम पहाडमा ऐन तथा नियमावलीमा तोकिएको शिक्षक विद्यार्थी अनुपातको आधारमा शिक्षा विकास तथा मानव स्रोत विकास केन्द्रले उपलब्ध गराएको प्राथमिक तहको पुल दरबन्दी सङ्ख्यालाई पुल दरबन्दीको रूपमा राख्ने ।
५. पुल दरबन्दी अन्यत्र पठाउने: गाउँपालिकाले आफ्नो तहको लागि यकिन भएको दरबन्दी आफ्नो क्षेत्रको एक विद्यालयबाट अर्को विद्यालयमा मिलान गर्ने । त्यसरी मिलान गर्दा अपाङ्गता भएका र महिला शिक्षकलाई सम्भव भएसम्म घरपायक पर्ने गरी स्थानान्तरण गर्ने ।
६. पुलमा रहेको दरबन्दी व्यवस्थापन: दरबन्दी मिलान तथा व्यवस्थापन समितिको सिफारिसबाट पुलमा रहेको दरबन्दीलाई शिक्षा समितिको निर्णयबाट स्थानान्तरण गर्ने ।

परिच्छेद-४

दरबन्दी मिलान तथा शिक्षक व्यवस्थापनका आधारहरू

७. विद्यालयमा दरबन्दी मिलानका आधारहरू: यस गाउँपालिका अन्तर्गत सञ्चालित विद्यालयहरूमा प्राथमिक तहमा रहेको केही पुल दरबन्दीलाई दफा ५ बमोजिम पुलमा रहेको दरबन्दी मिलान तथा व्यवस्थापन गर्दा देहायको प्राथमिकताको आधारमा शिक्षकको स्थानान्तरण र पदस्थापन गर्ने ।
- (क) कक्षा १ देखि ३ सम्म सञ्चालित विद्यालयमा कम्तीमा दुई जना शिक्षक तर विद्यार्थी सङ्ख्या ३० भन्दा कम भएको विद्यालयलाई हाल उपलब्ध भएको दरबन्दी नै उपलब्ध गराउने ।
- (ख) कक्षा १ देखि ५ सम्म सञ्चालित विद्यालयमा न्यूनतम ३ जना शिक्षक उपलब्ध गराउने तथा विद्यार्थी सङ्ख्या बढी भएको विद्यालयमा शिक्षक विद्यार्थीको अनुपातको आधारमा थप दरबन्दी उपलब्ध गराउने ।
- (ग) कक्षा १ देखि ८ सम्म सञ्चालित विद्यालयमा निम्न माध्यमिक तहमा विषयगत दरबन्दी अपुग भएमा वा विषयगत दरबन्दी नरहेको अवस्थामा गाउँपालिकाका तर्फबाट आवश्यक व्यवस्था गर्ने ।

(घ) कक्षा १ देखि १० सम्म सञ्चालित विद्यालयमा माध्यमिक तहमा विषयगत दरबन्दी अपुग भएमा वा विषयगत दरबन्दी नरहेको अवस्थामा गाउँपालिकाका तर्फबाट आवश्यक व्यवस्था गर्ने ।

८. शिक्षक व्यवस्थापनका आधारहरू: दफा ७ बमोजिम दरबन्दी मिलान गर्दा दफा ६ बमोजिम पुल दरबन्दी अन्य विद्यालयमा स्थानान्तरण गर्दा देहायको प्राथमिकताको आधारमा शिक्षकको स्थानान्तरण तथा पदस्थापन गर्ने ।

(क) पुलमा रहेको दरबन्दी स्थानान्तरण गर्दा सम्भव भएसम्म रिक्त रहेको राहत अनुदानलाई स्थानान्तरण गर्ने ।

(ख) राहत अनुदानलाई स्थानान्तरण गर्दा पुल दरबन्दी बाँकी रहेमा रिक्त दरबन्दीलाई स्थानान्तरण गर्ने ।

(ग) पुलमा रहेको दरबन्दी स्थानान्तरण गर्नुपर्ने विद्यालयमा कार्यरत शिक्षकहरूमध्ये दरबन्दी उपलब्ध गराइएको विद्यालयमा स्वेच्छिक रूपमा जान चाहेमा त्यस्ता शिक्षकहरूबाट निवेदन संकलन गरी प्राप्त निवेदन उपर छानबिन गरी स्थानान्तरण गर्न मनासिब देखिएमा स्थानान्तरण गर्ने ।

(घ) दफा ८ (ग) बमोजिम निवेदन नदिएमा शिक्षकको स्थानान्तरण गर्दा क्रमशः राहत, करार र स्थायी शिक्षकलाई नियुक्ति मितिको आधारमा कनिष्ठताको क्रम निर्धारण गरी कनिष्ठबाट स्थानान्तरण गर्ने ।

(ङ) शिक्षकको स्थानान्तरण गर्दा महिला शिक्षकलाई सकेसम्म घरपायक पर्ने गरी स्थानान्तरण गर्ने ।

परिच्छेद- ५

दरबन्दी पुनर्वितरण तथा शिक्षक व्यवस्थापनमा गाउँपालिकाको भूमिका:

दरबन्दी पुनर्वितरण तथा शिक्षक व्यवस्थापनमा गाउँपालिकाको भूमिका देहाय बमोजिम हुनेछः

(क) मन्त्रालय तथा प्रदेश मन्त्रालयले गरेको दरबन्दी मिलानको कार्यमा सहयोग र सहजीकरण गर्ने ।

(ख) दरबन्दी मिलान तथा शिक्षक व्यवस्थापनको लागि इकाइ, गाउँपालिका तथा प्रदेश बीच आपसी सहयोग र समन्वय गर्ने ।

(ग) इकाइसँग समन्वय गरी रिक्त दरबन्दी, करार, राहत र दरबन्दीका शिक्षकको विवरण उपलब्ध गराउने ।

(घ) गाउँपालिका भित्र रहेका शिक्षक दरबन्दीलाई ऐन तथा नियमावलीमा भएको व्यवस्था बमोजिम प्राथमिक तहमा विद्यार्थी सङ्ख्याको आधारमा तथा अन्य तहमा विषयगत आधारमा आवश्यक व्यवस्था गर्ने ।

(ङ) स्थानान्तरण गरिएको शिक्षकलाई यथाशक्य छिटो रमाना दिई पठाउने तथा रमाना लिइ आउने शिक्षकलाई तोकिएको विद्यालयमा हाजिरीको लागि सहजीकरण गर्ने ।

(च) केन्द्रबाट वितरित दरबन्दी नपुग भएमा पछि अर्को व्यवस्था भएमा सोही अनुसार हुने गरी र हाललाई गाउँपालिका गाउँ शिक्षा समितिको निर्णयबाट शिक्षकको आवश्यक व्यवस्था गर्ने ।

परिच्छेद-६

विविध

९. दरबन्दी मिलान तथा व्यवस्थापन गर्ने समयावधि:

(क)गाउँपालिकाले २०७७ कार्तिक मसान्त भित्र यस कार्यविधिको आधारमा प्राथमिकता तोकरी दरबन्दी मिलान तथा व्यवस्थापन गरि सक्नुपर्नेछ ।

१०. शिक्षक स्थानान्तरण भएको स्थानमा जानुपर्ने: यस कार्यविधि बमोजिम स्थानान्तरण भएका शिक्षकहरू प्रचलित कानूनले तोकेको समयभित्र स्थानान्तरण भएको विद्यालयमा अनिवार्य रूपमा हाजिर हुनुपर्नेछ । यसरी तोकिएको समयमा हाजिर हुन नजाने शिक्षकहरूलाई सम्बन्धित विद्यालयले हाजिर बाध्य हुने छैन ।

११. सहयोग लिन सक्ने: गाउँपालिकाले दरबन्दी मिलान तथा व्यवस्थापन गर्दा आइपर्ने समस्या समाधानका लागि शिक्षा विकास तथा समन्वय इकाइको सहयोग लिन सक्नेछ ।

१४. आवधिक दरबन्दी मिलान सम्बन्धी व्यवस्था:

(१) स्वीकृत मापदण्ड अनुसार शिक्षक विद्यार्थी अनुपात थपघट हुनगई दरबन्दी मिलान तथा पुनर्वितरण गर्न आवश्यक देखिएमा गाउँपालिकाले आफ्नो क्षेत्र भित्र आवश्यकता अनुसार अध्ययन गरी दरबन्दी मिलान तथा पुनर्वितरण गर्न सकिनेछ ।

१५. बाझिएमा अमान्य हुने: यस कार्यविधिको कुनै व्यवस्था प्रचलित कानूनसँग बाझिएमा बाझिएको हदसम्म कार्यविधिको व्यवस्था अमान्य हुनेछ ।

समाप्त